

6

Bridž ulazi u vene. Amanulah II, emir Avganistana od 1919. do 1929, bio je toliko opsjednut igrom da je morao da abdicira. Ortodoksni muhamedanci smatraju da je slikanje ljudskih likova svetogrđe i Amanulahovi podanici su bili uvređeni slikama žena nepokrivenih lica na četiri karte dama. Baš po tom pitanju su uspjeli na svrgnu Amanulaha II.

Mnogi slavni ljudi su podlegli čaroliji bridža. Predsednik Ajzenhauer je voleo bridž i često je igrao u Beloj kući. Opuštao se igrajući bridž u danima pred invaziju na Normandiju. Odigrao je slavu partiju sa Markom Klarkom, Harijem Bučerom i Alfredom Grunterom 7. novembra 1942. dok su čekali vesti o savezničkom iskrcavanju u Kazablanci. Osvald Džekobi je rekao da je Ajzenhauer bio ‘nadmoćan’ igrač, a podela koju je odigrao bila je objavljena u *Njujork Tajmsu*.

Još jedan zavisnik od bridža bio je general Konstantin Platsis, koga su mnogi smatrali najvećim grčkim herojem u Drugom svetskom ratu. Zavisnik od bridža bio je i Ijan MekLaud, engleski ministar finansija. Najnoviji sudija Vrhovnog suda SAD, Džon Pol Stivens, član je ACBL, kao i njegova žena Elizabet Džejn.

Džordž S. Kaufman je ozbiljno shvatao bridž. a jednom turniru igrao je sa partnerkom koju nije poznao. Pogrešila je, a Kaufman ju je upitao: “Kada ste naučili da igrate bridž? Znam da je to bilo juče, ali, u koliko sati?”

Postoje različiti pogledi na vrednost bridža. “Ja sam za to da deca uče bridž”, rekao je Somerset Mom. “Na kraju bi se to pokazalo korisnim. Kada svega ostalog nestane – sporta, ljubavi, ambicije – bridž ostaje kao uteha i zabava.”

Turniri u bridžu je u severnovijetnamskim logorima za ratne zarobljenike organizovao potpukovnik Vilijem Mins, koji je bio u zarobljeništvu više od šest godina. Bridž turniri se igraju i u Levenvortu.¹

¹ *Leavenworth* – glavni vojni zatvor armije SAD. *prim. Prevodioca*

Pisac po imenu Maršal Smit opisao je drugu stranu igre. Vrhunski igrač, piše Smit, mora da poseduje taštinu pauna, noćne navike buljine, grabljivost krokodila, tajanstvenu nedokučivost zmije, pamćenje slona, smelost lava, izdržljivost buldoga i ubilački instinkt vuka.

Poznat je i nesrećni slučaj Harija Mičama iz Viksboroa, Severna Karolina. Mičama je pratila izuzetno loša sreća na jednoj rober partiji, pa je objavio da će da upuca sledećeg koji mu podeli slabe karte. Sam sebi je podelio loše karte, izvadio pištolj, prineo ga glavi i ubio se.

Takva je igra koja se zalepila za mene 1962. Shvatam zašto Amanulah II nije mogao da je ostavi.

Počelo je jednog četvrtka. Imao sam šesnaest godina i moj drugar Džordž Šapiro mi je predložio da pobegnemo iz škole i igramo karte. “Ne znam da igram karte”, rekao sam.

“Naučiću te”, rekao je Šapiro.

“Dobro.” Sve je bilo bolje od škole.

Igra je bila ‘bridž’ i tek posle tri meseca sam shvatio da je ni Džordž ne zna. Ono za šta smo mislili da je bridž bio je zapravo vist.

Bilo nas je četvoro koji smo stalno igrali. Pored Džordža, ostali su bili Harvi Lerer i Ričard Goldštajn. Šapiro i Goldštajn su bili sjajni mladi matematičari. Šapiro je jedina osoba za koju sam čuo da je započela studije na Harvardu od *druge* godine.

Možda nismo znali pravila, ali smo imali dobar osećaj za karte. ‘Bridž’ koji smo igrali nije imao licitaciju. Pobeđivao je par koji uzme najviše štihova. Ovo je, na neki način, izvrstan način za učenje bridža. Igraču nateranom da uči pravila može da postane dosadno, pa lako nikada ne prevaziđe tu fazu. Naša igra je bila zabavna i odigrali smo mnoštvo deljenja.

Teže je dobro igrati¹ nego dobro licitirati, iako je u bridžu licitacija važnija. Oko 80 odsto rezultata nekog para određeno je licitacijom, a samo 20 odsto igrom. Vrlo malo igrača – čak i velikih – su stručnjaci za *oboje*. Smatra se da su potrebne dve godine da se postane dobar licitator, a deset godina (a verovatno ceo život) da se nauči dobra igra. Bridž je, na najvišem nivou takmičenja, prvenstveno igra licitacije. Licitacija je jezik, način sporazumevanja među partnerima. Kada se dobro izvodi teža je od grčkog jezika, ali *može* da se nauči ako je igrač dovoljno odlučan. Ono što verovatno ne može da se nauči je vrhunska igra. Poučavao sam ljude kako da izvedu impas – *to* može da se nauči – ali složenije skvizne tehnike može da savlada i koristi samo uska manjina.

¹U ovom delu koristim izraz ‘igra’, misleći i na odigravanje i na igru u odbrani.*prim.Prevodioca*

Naravno, dobro odigrana podela donosi više zadovoljstva nego dobro izlicitirana podela, bar meni. I više zabave. One prve partije ‘bridža’ su bile samo igranje, bez licitacije, i bio sam očaran. Uskoro sam shvatio da bolje *igram* nego moja tri drugara, i to me je iznenadilo. Bili su stariji od mene i smatrao sam ih inteligentnijima od sebe. Zapravo je Lerer kasnije postao inženjer u *Dženeral Elektriku*, Goldštajn profesor matematike, a Šapiro ugledan matematičar.

“Kladim se da si dobar matematičar”, rekao mi je Šapiro jednom.

“Nisam u vašoj klasi.”

“Ne bih bio tako siguran. Mislim da je ova igra matematička.”

Ne znam je li Šapiro bio u pravu. Tačno je da su mnogi veliki igrači bili i vrhunski matematičari, ali se pitam je li to važnije od smisla za jezike ili psihologije. Smatram da je svo troje važno.

Godine 1962. počeo sam da čitam rubrike o bridžu Alberta Morheda¹ u *Njujork Tajmsu* i Čarlsa Gorena u *Dejli Njuzu*. Iz ovih rubrika sam saznao da postoji i nešto što se zove licitacija, ali nisam mario za to. Čitao sam ih da saznam kako stručnjaci igraju.

Počeo sam da se radujem seansama sa Šapirom, Goldštajnom i Lererom, ali sam ubrzo dobio grdnje. Moj tata, koji je završio samo šest razreda i proveo ceo život vozeći taksi kako bi njegova deca (imam osamnaest godina starijeg brata, Harolda) imala bolju priliku od njega, saznao je da bežim iz škole i zahtevao da mu kažem zašto.

Istina je bila čudnija od bilo koje priče koju bih mogao da izmislim.

“Igrao sam karte”, rekao sam. “Već sam primljen u koledž, pa u čemu je razlika?” Nisam dodao da ne želim da idem u koledž, da želim samo da igram igru u kojoj sam bolji od Džordža Šapira.

Moj tata nije bio strog. Želeo je da postanem lekar – on i majka su godinama štedeli za to – ali nije želeo da me prisiljava. Na nesreću, moj brat Harold nije bio tako blag.

Harold mi je godinama bio zamena za oca, makar što se tiče discipline. To je počelo još kad sam se rodio. Bolničko osoblje mislilo je da mi je otac. Pustio sam Harolda godinu, možda dve, pre nego što sam počeo da mu vraćam.

“Neću više da izostajem,” rekao sam, “ali ću da igram posle škole.”

“Tvoj sin je lud”, rekao je Harold našoj majci.

Piljio sam u Harolda, on je piljio u mene i za manje od minuta pogled mi je bio na podu. Možda za tri godine...

¹Albert Hodges Morehead, 1909-66. Bridž pisac i dugogodišnji funkcioner ACBL.*prim.Urednika*

Ričard Goldštajn je čuo za bridž klub u Forest Hillsu, ni pola milje od Rigo Parka, gde smo živeli. Zvao se *Bulevar bridž klub*, a vodio ga je Stiv Beker¹, najstariji sin velikog Bi Džeja Bekera. Klub se nalazio iznad jednog noćnog lokala na Bulevaru Kvins, pa su igrači mogli da čuju glasnu muziku odozdo. Nas četvorica smo otišli u Bekerov klub verujući da će tamo biti kockarske ‘akcije’ i da ćemo da počistimo salu. Bilo je akcije, tačno, ali drugi deo scenarija se nije odvijao kako smo očekivali.

“Vi ste novi ovde”, rekao nam je čovek bezazlenog izgleda, za kog sam kasnije saznao da je Met Kerol. Samo što smo ušli na vrata. “Izgleda da ste dosta dobri u bridžu”, rekao nam je Kerol.

“Dosta dobri”, odgovorio sam. Bili smo naprosto veličanstveni, ali sam smatrao da je naročito lukavo da glumimo skromnost.

“Zanima li vas da okušate sreću?” pitao je Kerol.

“Kada mi igramo sreća ne postoji”, rekoh, osećajući se obaveznim da ga upozorim sa kakvim zverima će imati posla. On je bio okruglasti čika, pa sam rekao Šapiro da treba da budemo milostivi i ne uzmemo mu baš i poslednju paru.

“U pravu si, Alane”, rekao je Šapiro. “Ne bi bilo fer.”

“Imate li nešto protiv”, pitao je Met Kerol, “da jedan moj stari i dragi prijatelj – zove se Dvajt – bude moj partner? On malo slabije čuje pa biste morali malo glasnije da licitirate.”

“Može”, rekoh.

Naravno, Met Kerol je bio legendarni profesionalni kockar koji je vozio kadilak jer je igrao sa ovcima poput Šapira i mene. On nije bio dobar igrač, nije bio velikan, ali je imao radar poput grabljivice koja otkriva plen miljama udaljen.

Kasnije sam se sprijateljio sa Metom Kerolom. Uvek je sanjario o velikim parama koje bi lako zaradio samo kada bih pošao sa njim i pomogao mu da isprazni džepove svih ljudi u Sidar Rapidsu² koji igraju onako kako smo igrali Šapiro i ja te prve noći kod Bekera. Nikada nisam prihvatio njegov poziv, mada sam u tanjim danima bivao u iskušenju. Njegov nagluvi prijatelj Dvajt je, slučajno, bio takva ajkula da je živio od kladenja na konje, što je valjda najteži ikad izmišljen način zarađivanja za život.

Jedva sam uspeo da iz Bekerovog kluba izađem sa cipelama na nogama. Samo što ih nisam tresnuo na sto i pitao Meta Kerola koliko vrede, kada se umešao Džordž

¹Steve Becker, r. 1937. Bridž kolumnist, osvajač jednog nacionalnog prvenstva. *prim. Urednika*

²Cedar Rapids, grad u Ajovi poznat po bankama i bogatom stanovništvu. *prim. Prevodioca*

Šapiro. “I dalje smatram da je ova igra matematička”, rekao je, “ali kanda da g. Kerol zna matematiku bolje od nas.”

“Besmislica”, rekao je Met Kerol. “Tajanstveni raspored karata, nestalni bogovi sreće, izluđujuća nepredvidivost distribucija – to vas je pobedilo. Ostanite još malo i omogućite sreći da se osmehne vašim naporima.”

“Hajdemo odavde”, reče Šapiro.

“Da se movamo još malo”, rekoh ja. “To što priča ima smisla.”

Nastavio sam da hvalim Bekerov klub, ali je Šapiro najzad uspeo da me ubedi da nas nisu pobedile ‘izluđujuće nepredvidivosti’ i ‘bogovi’.

Par meseci kasnije pošao sam na koledž, srećan što sam dobio delimičnu stipendiju. Dobio sam je zahvaljujući dobrom rezultatu iz matematike na ispitu za stipendije grada Njujorka. Nadao sam se da će moji roditelji novac koji su uštedeli za moje školovanje da potroše na sebe.

U Kvins koledžu sam dobijao osrednje ocene. Našao sam bridž klub u školi, ali mi je ubrzo dosadio. Nivo igre je bio mnogo slabiji od onoga što sam video kod Bekera. Uskoro sam svaki slobodan trenutak provodio u klubu¹.

U početku sam više igrao a manje gledao, ali se ubrzo to izmenilo. Kod Bekera je dolazilo mnogo izvršnih igrača, pa sam ih gledao i pokušavao da naučim njihove tehnike. Upoznao sam mnogo ljudi koji su postali poznati igrači u celoj zemlji: Stiva Altmana, Pitera Vajksela, Džoea Stjuarta, Džina Nejdžera² (ova četvorica su, sa Tomom Smitom³ i sa mnom, kasnije činili jezgro šampionskog *Presižn* tima), Dika Speroua, Endija Bernstina⁴ i Majka Bekera.

Jedan od razloga što se u ovom klubu razvilo toliko dobrih igrača je bio što su ih Stiv i Bi Džej podsticali da uče. U tom vreme sam bio daleko slabiji od svih koje sam pomenuo, ali je bilo *prilike* da napredujem. Igrači iz velikog dela zemlje nemaju takvu priliku. Njujork je bio nacionalno središte bridža. Možda je to poslednjih godina postao Los Anđeles, ali bi o tome moglo da se raspravlja.

Moja porodica je bila sve zabrinutija mojom opsednutošću bridžom. Nisu videli kakvog mi to dobra može doneti u budućnosti. Haroldove pretnje batinama bile su sve češće, ali pomešane sa molbama da razmislim koliko unesrećujem roditelje. Tek poslednjih godina moja porodica je počela da veruje da sam možda učinio

¹Bekerovom. prim.**Prevodioca**

²*Steve Altman*, r. 1943, trener američke reprezentacije na *Bermuda Boulu* 1977, kada su postali prvaci sveta; *Joel Stuart*, r. 1927, osvajač dva Spingolda i jednog Vanderbilta; *Eugene Neiger*, r. 1936, pobednik Spingolda i Vanderbilta. prim.**Urednika**

³*Tomas Smith*, r. 1938. Urednik brojnih uglednih bridž publikacija. Osvajač dva Spingolda i jednog Vanderbilta. prim.**Urednika**

⁴*Andrew Bernstein*, r. 1942. Urednik poznate bridž izdavačke kuće *Devyn Press*. prim.**Urednika**

dobar izbor. Ipak, nikad me nisu videli kako igram. Oni ne razumeju bridž, ali su, izgleda, srećni što sam ja zadovoljan i što me u izvesnim krugovima smatraju uspešnim. Harold, ipak, nikako da shvati zašto njegova deca misle da je njihov stric Alan slavna ličnost.

Kod Bekera sam mnogo naučio o osnovima igre, ali mi je posle nekoliko godina postalo jasno da moram da odem negde drugde ako hoću i dalje da napredujem. Kod Bekera jednostavno nije bilo *dovoljno* iskusnih, vrhunskih igrača, a da bi neko postao dobar kao velikani, neophodno je da igra sa njima i protiv njih.

Počeo sam da odlazim u Kuću bridža Mejfer, koja se tada nalazila u Zapadnoj 57. ulici broj 119 na Menhetnu (kasnije se preselila, u istu ulicu, samo istočnije). Mejfer je bilo mesto gde su se skupljali veliki igrači, za razliku od Bekerovog kluba, gde je svoj razvoj započinjala generacija koja *dolazi*. U Mejfer su dolazili džinovski igrači: Ajra Rubin, Sem Stejmen, Fil Feldesman, Osvald Džekobi, Vik Mičel, Hari Fišbajn i Tobajas Stoun¹. Klub je vodio Al Rot, jedan od besmrtnika bridža, pobednik više od 150 regionalnih i nacionalnih prvenstava i vlasnik neverovatnog broja od 11.000 master poena (300 je dovoljno za titulu velemajestora). Rot je bio najoriginalniji teoretičar bridža svih vremena.

Tokom 1968. sam radio u jednoj računovodstvenoj kancelariji, što je bilo dobro za moju karijeru igrača bridža. Stručnjaci obično ne igraju sa manje sposobnim igračima niti protiv njih, jer time ništa ne dobijaju. Ipak, postojao je način, žalosno skup, da ubedim šampione da sednu za sto sa mnom, pa sam zato bio srećan što imam stalnu platu.

Taj način je bio 'kockanje' sa stručnjacima, koje, što se njih tiče, i nije bilo kocka. Prosečan igrač protiv stručnjaka ima na duže staze otprilike onoliko šansi koliko ima novopečeni spasilac Crvenog krsta u trci protiv Marka Spica².

Shvatao sam ovo i bio spreman da platim. Bio je to moj način da kupim lekcije, i to dobar način. Gubiti novac je neprijatno iskustvo koje me je primoravalo da još više radim, kako bi došlo vreme da i ja počnem da dobijam.

Moja igra se zaista poboljšala i igrači su, posebno Al Rot, počeli sami da mi daju tehničke i teoretske savete. Rot mi je, zapravo, pružio prvu pravu priliku. Bilo je to 1969. Ponudio mi je da igram u njegovom timu na predstojećem *Rajzinger kupu* timova u Majamiju, u okviru Jesenjeg nacionalnog prvenstva. To je bilo kao da sam pozvan u prvu ligu bezbola iz nižerazrednog kluba i prvi pokazatelj da možda

¹Phillip Feldesman, 1919-86, reprezentativac SAD na svetskim prvenstvima 1962. i 66, Victor Mitchell, r. 1923, drugi na Olimpijadi 1964, Harry Fishbein, 1898-976, osvajač 17 nacionalnih titula. Učestvovao je na *Bermuda Boulu* i kao igrač (1959) i kao NPC (1960). Autor jedno vreme vrlo popularne *Fišbajn konvencije* (odbrana od baraža na trećem nivou), Tobias Stone, r. 1921, srebro na *Bermuda Boulu* 1958, bronza na Olimpijadi 1960. *prim.Urednika*

²Čuveni američki plivač, osvajač više olimpijskih titula. *prim.Prevodioca*

imam nekakvu budućnost u bridžu. Ostali igrači u timu bili su Tobajas Stoun, Džon Solodar i Mejer Šlajfer¹.

Mejer Šlajfer, igrač nad igračima, nije bio široko poznat, ali je bio među najboljima. Dao mi je jedan savet: "Igra i odbrana u bridžu su jednostavni. Postoji konačan broj situacija koje mogu da nastanu i dobar igrač nikada ne greši. Ja nikada ne grešim."

Mislio sam da Mejer nije u pravu, ali ne mogu da se setim da sam ga video da pogreši. Mejerovo samopouzdanje me podsetilo na još jednog šampiona bridža, Džona Kroforda², koji je umro 1976. Kroford je osvojio 37 nacionalnih i 3 svetska prvenstva.

"Koga biste odabrali za partnera?", upitao ga je jednom jedan novinar.

"Džona Kroforda", glasio je odgovor.

"Koga za protivnike?"

"Još dva Džona Kroforda."

"Je li to najteža partija koju možete da smislite?"

"Jeste, ali ja u njoj ne bih učestvovao. Bila bi *preteška*."

Rotov tim je loše prošao u Majamiju, ali je to putovanje učinilo da žudim za još. Posebno me je očarao Tobajas Stoun, ličnost kakvu je samo bridž mogao da dà. Kada smo igrali u Majamiju, Stoun je bio u kasnim četrdesetim i u životu ni dana nije radio. Živeo je veoma udobno zahvaljujući kockanju na bridžu, šahu, bekge-monu i pinoklu, igrama u kojima je bio stručnjak.

Al Rot i Tobajas Stoun su bili jedan od najvećih parova svih vremena. Stvorili su Rot–Stoun sistem i napisali detaljnu knjigu o njemu. Rot i Stoun su 1959. igrali čuveni rober meč od pet i po dana protiv Italijana Marija Franka³ i Serđa Montor-sija. Uprkos lošim kartama koje su dobijali, Rot i Stoun su osvojili pun kofer lira.

Tobajas Stoun je šezdesetih pobedio u drugačijoj igri. Postupivši prema migu finansijera Džeka Drajfusa, izašao je kao pobednik kada je na berzi uložio u *Polaroid*.

I dalje odlazim u Kuću bridža Mejfer, kao i mnogi drugi dobri igrači. Ipak, nisu svi koji tamo igraju šampioni bridža. Jedan od prvih likova koje sam upoznao u Mejferu bio je jevrejski gangster po imenu Stenli Akerman, batinaš. Akerman nije tako izgledao dok ga bolje ne pogledate. Bio je niži od šest stopa i površni posmatrač ne bi nikada zapazio koliko je zapravo čvrste građe. Nimalo nisam sumnjao da zaslu-

¹ *Meyer Schleifer*, r. 1908. Bridž pedagog. prim. **Urednika**

² *John Crawford*, 1915-76. Pobednik *Bermuda Boula* 1950, 51. i 53. Godine 1957. osvojio je veliki slem nacionalnih timskih prvenstava: Vanderbilt, Spingold i Čikago. prim. **Urednika**

³ Ne treba mešati ovog čoveka sa velikim italijanskim igračem Arturom Frankom. prim. **Urednika**

žuje svoju reputaciju tvrdog momka. Kružilo je isuviše priča od ljudi koje nije lako impresionirati da bi se to dovelo u pitanje.

Jedne noći sam igrao rober protiv Stenlija Akermana, čiji se partner zvao Rodžer i niko ga nije poznao. Stenli nije bio najbolji igrač na svetu, što je bila činjenica sa kojom nisam nameravao da ga upoznam. Rodžer nije bio tako diskretan. Stenli je jednom pogrešio i Rodžer ga je nazvao ‘imbecilom’.

“Da li ti misliš da sam imbecil?” upitao me je Stenli.

“Mislim da si vrlo inteligentan”, rekoh.

“On je moron, eto šta je”, reče Rodžer.

“Da li ti misliš...”, pitao je Stenli. Hvala Bogu da je trebalo mnogo da se razbesni.

“Ne”, rekoh. “Ti nisi moron. Ti si dobar bridžista, Stenli.”

“Šupljoglavac i slaboumnik!”

Plašio sam se da su Rodžeru ostale još samo sekunde života. Vena je iskočila na Stenlijevom grlu. Počeo je da ustaje od stola. Nerazumno, ustao je i Rodžer.

“Zašto malo ne razmisliš”, rekao sam Rodžeru.

Taman sam hteo da pokrijem oči kada je Al Rot niotkuda upao u sliku. Rot je uspeo da čvrsto stegne Rodžerovu glavu i ovaj ga je ujeo.

“Treba da ga pustim da te ubije!” urlao je Rot.

“Smiri se”, rekao sam Stenliju.

Rot je blenuo u otiske zuba na ruci. Predložio sam Stenliju da mu platim kafu.

“To je dobra ideja”, reče Rot. Stenli se divio Rotu. Mrmljajući mi je dopustio da ga odvedem.

Mora da je Rot objasnio Rodžeru šta mu se zamalo dogodilo i šta može, što je još zanimljivije, još uvek da mu se desi ako se ne izvini. Stenli je, iako ga je bilo teško naljutiti, bio zlopamtilo. Bilo kako bilo, Rodžer se izvinio. Stenli je bio sumnjičav, ali je popustio kada mu je Rodžer objasnio da je ponovo analizirao podelu i shvatio da je sâm pogrešio.

Stenli Akerman nije bio samo tvrd, bio je i hrabar. Tokom četrdesetih, potpuno sâm i golih pesnica, uživao je rasturajući sastanke Nemačkog društva¹.

Bridž može da postane igra koja proždire čoveka. Piter Dž. Stejnkrone, doktor medicine, napisao je sledeće u svojoj rubrici za MekNot sindikat: “Bridž je opasna igra. Ljubaznost i drugarstvo mogu da se u roku od jednog sata pretvore u bes i

¹*German Bund* – udruženja Nemaca iseljenika koja je nacistička Nemačka pomagala u SAD i mnogim zemljama Evrope kako bi propagirala Hitlerovu politiku. *prim. Prevodioca*

Džon Benet je pao jednom. Njegova žena, Mirtl, dala je primedbu o 'propalicama koje igraju bridž'.

"Prenoćiću u hotelu", odgovorio je Džon Benet. "A sutra napuštam grad."

Mirtl Benet je odjurila u spavaću sobu i vratila se sa pištoljem. Pred očima svojih užasnutih gostiju, Hofmanovih, pucala je u svog muža i ubila ga.

Mirtl Benet je imala sreće. Ili je možda imala za sudiju igrača bridža punog razumevanja. U svakom slučaju, na suđenju je bila oslobođena. Pitam se je li razlog bila privremena neuračunljivost. Moglo je da bude jednostavno obično ludilo.

Bridž može to da učini ljudima.